

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060105

DOM
2015-02-18
Stockholm

Mål nr
M 5609-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-05-15 i mål nr M 932-12, se bilaga A

KLAGANDE

Svedala kommun

Ombud: A L och J S

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Skåne län
2. Bygg- och miljönämnden i Svedala kommun

SAKEN

Tillstånd till upphörande av grundvattenbortledning till viss del, tillstånd till ändrat ändamål med grundvattenbortledning och tillstånd till avledande av bortlett grundvatten till Sege å i Svedala kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt.

- Tillståndspunkt 3 ges följande lydelse.
Genom ledningar som ingår i kommunens allmänna va-anläggning bortleda allt under punkten 2) tillståndsgivet uppumpat grundvatten och släppa det sålunda bortledda vattnet till Sege å dock högst 10 l/s räknat som genomsnitt per dygn.
- Villkor c) upphävs.
- Kontrollbestämmelser b) ges följande lydelse. I övrigt ska Svedala kommun mäta vattenståndet i kontroll- och referensbrunnar i den omfattning som framgår av kontrollprogrammet.

Dok.Id 1192000

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

- Bemyndiganden a) ges följande lydelse. Frågor om mätning enligt punkten d) under rubriken ”**Villkor för tillståndet**”.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Svedala kommun (kommunen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska

- *dels* upphäva tillståndspunkt 3 i mark- och miljödomstolens dom endast såvitt avser att kommunens bortledning av grundvatten till Sege å ska ske ”Genom separat ledning enligt redovisat alternativ 3 i aktbil. 54, sträckan A-B-C-D kompletterad nedströms D med separat ledning till Sege å”,
- *dels* upphäva villkor c) i mark- och miljödomstolens dom, samt
- om behövt kan i ny tillståndspunkt 3 även föreskrivas att bortledning till Sege å ska ske genom ledningar som ingår i den allmänna va-anläggningen i Svedala kommun.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) samt **Bygg- och miljönämnden i Svedala kommun (nämnden)** har medgett bifall till överklagandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har i huvudsak anfört följande.

Tillståndspunkt 3

Avtal har nu träffats mellan kommunen såsom sökande i målet tillika va-abonnet och kommunen såsom va-huvudman angående omhändertagande i den kommunala va-anläggningen av allt uppumpat grundvatten och avledande av detta till Sege å. Va-huvudmannen tar med detta på sig ansvaret för att omhändertagandet sker på ett godtagbart sätt. Den förutsättning om avtalsförhållande som inte förelåg vid mark- och miljödomstolens prövning föreligger således nu.

I och med ingåendet av detta avtal saknas anledning för kommunen att vidta onödiga och koststamma nyinvesteringar i form av att anlägga en separat ledning för omhändertagande av det uppumpade vattnet. Tillståndspunkt 3 kan därför upphävas.

Villkor c)

Mätning och kontroll av grundvattennivå ska naturligtvis ske men kommunen finner det olyckligt och felaktigt att det i domen exakt anges vilka kontroll- och referensbrunnar/rör som ska anläggas och bibehållas samt under vilken tid mätning ska ske. Denna fråga hanteras lämpligare i kontrollprogrammet, eftersom kontrollen då lättare kan justeras över tid för det fall det skulle visa sig att kontroll i viss brunn/visst rör inte längre behöver ske eller att kontrollen behöver utökas genom anläggandet av ett nytt rör på viss plats. Brunnar/rör kan över tid även bli obrukbara och kan då behöva ersättas. Anläggandet av ersättningsbrunnar/rör blir en mycket enklare och ändamålsenligare process om detta kan hanteras i samråd med tillsynsmyndigheten inom ramen för kontrollprogrammet, vilket det istället bör föreskrivas om.

Nämnden har i huvudsak anfört följande.

Kommunen har nu träffat ett avtal som innebär att va-huvudmannen tar på sig ansvaret för att omhändertagandet av det uppumpade grundvattnet sker på ett godtagbart sätt. Att reglera mätning och kontroll av grundvatten i kontrollprogrammet underlättar om kontrollen behöver justeras över tid.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL*Tillståndspunkt 3*

I mark- och miljödomstolen yrkade kommunen att domstolen skulle ge tillstånd till att använda befintliga dagvattenledningar för att avleda det uppumpade vattnet till Sege å. Mark- och miljödomstolen bedömde emellertid att det saknades möjlighet att pröva denna begäran då kommunen inte hade träffat avtal om ett sådant användande av ledningarna med huvudmannen för dagvattenledningarna. Kommunens yrkande i denna del avslögs därför.

Numera har det upplysts att avtal träffats mellan kommunen såsom sökande i målet, tillika va-abonnet, och kommunen såsom va-huvudman angående omhändertagande i den kommunala va-anläggningen av allt uppumpat grundvatten och avledande av detta

till Sege å. Mot bakgrund av detta samt med beaktande av att varken länsstyrelsen eller nämnden motsatt sig yrkandet och då inte heller några miljömässiga skäl talar emot det ska kommunens överklagande såvitt avser tillståndspunkt 3 bifallas och ifrågavarande tillståndspunkt utformas på sätt som framgår av domslutet.

Villkor c)

Mark- och miljööverdomstolen delar kommunens uppfattning att det, istället för såsom skett genom villkor c) i mark- och miljödomstolens dom, framstår som lämpligare att hantera den närmare utformningen av mätning och kontroll av grundvattennivån enligt villkor c) inom ramen för föreskrivet kontrollprogram. Varken länsstyrelsen eller nämnden har invänt emot kommunens yrkande i denna del. Kommunens yrkande gällande villkor c) ska därmed bifallas och villkoret således utgå. Upphävandet av villkor c) föranleder ändring av lydelsen av punkt b) under Kontrollbestämmelser och punkt a) under Bemyndiganden. Justeringarna framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2015-03-18

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, tekniska rådet Bengt Jonsson, hovrättsrådet Peder Munck, referent, och tf. hovrättsassessorn Rickard Forsgren.

Föredragande har varit Petter Larsson Garcia.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-05-15
meddelad i
Växjö

Mål nr M 932-12

SÖKANDE

Svedala kommun

Ombud: A L och J S

SAKEN

Ansökan om tillstånd till upphörande av grundvattenbortledning till viss del och tillstånd till ändrat ändamål med grundvattenbortledning och avledande av bortlett grundvatten till Sege å, Svedala kommun, Skåne län.

Avrinningsområde: 90 N: 6 153 510 E: 389 420

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Svedala kommun, på de villkor som anges i denna dom, tillstånd att;

1. Delvis ta ur bruk vattentäkten i Svedala tätort.
2. Ur grundvattenbrunnarna A, C2, E, F, G och H på fastigheterna Svedala 40:1, 122:54 och 100:9 i Svedala tätort i skadeförebyggande syfte ta ut grundvatten intill en mängd om maximalt 10 l/s räknat som genomsnitt per dygn.
3. Genom separat ledning enligt redovisat alternativ 3 i aktbil. 54, sträckan A-B-C-D kompletterad nedströms D med separat ledning till Sege å, bortleda allt under punkten 2) tillståndsgivet uppumpat grundvatten och släppa det sålunda bortleda vattnet till Sege å dock högst 10 l/s räknat som genomsnitt per dygn.

Dok.Id 289006

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

Villkor för tillståndet

Mark- och miljödomstolen föreskriver följande villkor för tillståndspunkterna 1-3:

- a) Att delvis ta ur bruk vattentäkten i Svedala tätort ska ske så att skada inte uppstår på enskilda intressen utöver den som ersatts i denna dom.
- b) Svedala kommun ska, utöver vad som föreskrivits i denna dom samt vad sökanden särskilt har åtagit sig vad gäller utförande av fördröjningsmagasin m.m., bedriva verksamheten i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av ansökan i målet och till denna redovisade beskrivningar och andra handlingar.
- c) För mätning av grundvattennivån ska Svedala kommun anlägga och under en tid om minst 20 år bibehålla kontroll- och referensbrunnarna/rör nr 31, 33, 39, 22a samt GVR 1 – GVR 5 och BALG.
- d) Svedala kommun ska låta installera och under tillståndstiden bibehålla summerande vattenmätare som möjliggör mätning av allt uppumpat grundvatten ur grundvattenbrunnarna A, C2, E, F, G och H och som bortleds till Sege å.
- e) Svedala kommun ska inom sex (6) månader från det att denna dom har vunnit laga kraft och efter samråd med tillsynsmyndigheten redovisa ett kontrollprogram för verksamheten.

Kontrollbestämmelser

Följande kontrollbestämmelser ska gälla för verksamheten:

- a) Svedala kommun ska med summerande vattenmätare mäta uttagna mängder vatten ur grundvattenbrunnarna A, C2, E, F, G och H vid vattentäkten i Svedala tätort i den omfattning som framgår av kontrollprogrammet.
- b) I övrigt ska Svedala kommun mäta vattenståndet i angivna kontroll- och referensbrunnar enligt punkten c) under rubriken ”**Villkor för tillståndet**” i den omfattning som framgår av kontrollprogrammet.
- c) Samtliga erhållna mätdata ska journalföras och i samlad form hållas tillgängliga hos Svedala kommun för en var som anser sig berörd av verksamheten.

Bemyndiganden

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att i förekommande fall besluta om de villkor i kontrollprogrammet som behövs beträffande:

- a) Frågor om mätning enligt punkten c) och d) under rubriken ”**Villkor för tillståndet**”.

- b) Frågor om mätning enligt punkterna a), b) och c) under rubriken ”**Kontrollbestämmelser**”.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet lämnade miljökonsekvensbeskrivningen (MKB).

Arbetstid

Den tid inom vilken de i denna dom tillståndsgivna arbetena ska vara utförda bestäms med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken till tre (3) år från det att denna dom har vunnit laga kraft. Om arbetena inte har utförts inom angiven tid är tillståndet enligt 24 kap. 2 § miljöbalken förfallet.

Oförutsedd skada avseende uppumpning och bortledning av grundvatten

Anspraak på grund av oförutsedd skada, till följd av tillståndspunkterna 2 och 3, dvs *bortledande* av grundvatten, ska enligt 24 kap. 13 § miljöbalken för att få tas upp till prövning framställas till mark- och miljödomstolen inom tio (10) år från arbetstidens utgång enligt denna dom.

Reglerna om oförutsedd skada gäller inte beträffande den tillståndsgivna verksamheten att helt eller delvis *ta ur bruk* vattentäkten i Svedala tätort (tillståndspunkt 1). Vid skada som skett på grund av att *ta ur bruk* vattentäkten gäller i stället reglerna för stämningssmål i mark- och miljödomstol.

Ersättningar

Sökanden ska betala ersättning till övriga deltagare i dikningsföretaget **Sege å 1900-1901** och dikningsföretaget **Sege å uppgrävning år 1951** med ett sammanlagt belopp om 150 000 kronor. Ersättningen ska utbetalas till Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråd senast inom 30 dagar från det att denna dom vunnit laga kraft, som har att fördela och utbetala ersättningen till övriga skadelidande deltagare inom respektive dikningsföretag till följd av den i denna dom tillståndsgivna vattenbortledningen.

Ogillade yrkanden

Mark- och miljödomstolen ogillar framställda yrkanden om:

1. Omprövning av befintliga markavvattningsföretag m.m.(dikningsföretagen).
2. Anläggning av utjämningsmagasin(dikningsföretagen).

3. Ersättning för framtida skador(sakägare).
4. Övriga yrkanden som inte särskilt behandlats.

Verkställighetsförordnande

Lämnade tillstånd får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den tidigare fastställda prövningsavgiften.

Mark- och miljödomstolen erinrar om sökandens skyldighet enligt 25 kap. 8 § miljöbalken att därutöver betala vissa angivna kostnader för målets behandling vid mark- och miljödomstolen.

Rättegångskostnader

Mark- och miljödomstolen prövar inte Ulrika Bengtssons och hennes huvudmäns yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

Mark- och miljödomstolen förpliktar Svedala kommun att utge ersättning till Länsstyrelsen i Skåne län med 9 600 kr med ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag tills betalning sker.

Mark- och miljödomstolen förpliktar Svedala kommun att utge ersättning till de i aktbilaga 81 upptagna markavvattningsföretagen med 46 225 kr med ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag tills betalning sker.

BAKGRUND

Söderbygdens vattendomstol lagligförklarade i dom den 4 juli 1955 (AD 45/1952) grundvattenbrunnarna A och B. Växjö tingsrätt, vattendomstolen, lagligförklarade i dom den 31 maj 1972 (AD 22/69) grundvattenbrunnarna C och D samt lämnade tillstånd att anlägga grundvattenbrunnen E. I dom den 4 maj 1984 (VA 73/1983) lämnade samma vattendomstol Svedala kommun tillstånd att behålla grundvattenbrunnen C2, som ersatt brunnen C, samt att anlägga grundvattenbrunnarna F, G och H. Vattendomstolen lämnade vidare kommunen tillstånd att ur samtliga åtta grundvattenbrunnar ta ut en vattenmängd om sammanlagt 7 000 m³ per dygn, dock högst 1 750 000 m³ per år. Svedala kommun har nu anslutit sig till Sydsvatten AB för att tillgodose behovet av dricksvatten för tätorten Svedala. Till följd härav har kommunen i detta mål ansökt om tillstånd att ta de tidigare tillståndsgivna grundvattenbrunnarna helt eller delvis ur bruk samt tillstånd att fortsättningsvis för annat ändamål uppumpas och bortledas viss mängd grundvatten.

ANSÖKAN**Yrkanden**

Svedala kommun har, som talan slutligen framställts, yrkat att mark- och miljödomstolen med stöd av 11 kap. miljöbalken lämnar kommunen tillstånd att;

1. Delvis ta ur bruk den kommunala vattentäkten i Svedala tätort.
2. Genom befintlig dagvattenledning bortleda grundvatten med en mängd om maximalt 10 l/s räknat som genomsnitt per dygn.
3. Avleda det bortledda grundvattnet till Sege å.

Svedala kommun yrkar därutöver att mark- och miljödomstolen;

4. Fastställer tiden för anmälan av oförutsedd skada knuten till p. 2 ovan till tio år från det att domen vunnit laga kraft.
5. Bestämmer den tid inom vilka de byggnadsåtgärder som tillståndsgivs genom denna dom ska vara utförda till ett (1) år från dagen för domen.
6. Beslutar att tillståndet ska få tas i anspråk utan hinder av att det överklagas.
7. Godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Sökandens förslag till villkor

Svedala kommun föreslår följande villkor att gälla för tillståndet:

1. Svedala kommun ska bedriva verksamheten i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen åtagit sig och i övrigt angett i målet.
2. Svedala kommun ska vid de tillfällen då grundvattennivån i GVR 5 uppgår till 46,40 m, undantaget de situationer då berörd del av dagvattennätet riskerar att överbelastas till följd av häftiga regn eller snabb snösmältning, bortleda grundvatten från uttagsbrunn A med en mängd om 10 l/s räknat som genomsnitt per dygn. För det fall brunn A till följd av skada, driftstörning eller annan liknande anledning inte kan användas, ska Svedala kommun efter eget omdöme pumpa ur den brunn där bäst effekt enligt bedömning kan nås, dock att brunn A snarast möjligt åter ska tas i bruk.
3. Svedala kommun ska löpande dokumentera den mängd grundvatten som från tid till annan alltjämt tas ut från grundvattentäkten.
4. Svedala kommun ska inom sex (6) månader efter att domen har vunnit laga kraft och efter samråd med tillsynsmyndigheten redovisa ett kontrollprogram för verksamheten.

Brunnen A är vald då ett uttag från denna brunn får störst avsänkande effekt för de områden där källarvåningar förekommer i stor utsträckning och där risken med förhöjda nivåer är som störst. Eftersom kommunen vill ges möjlighet att upphöra med bortledande vid de enstaka och kortvariga tillfällena då dagvattennätet riskerar att överbelastas till följd av häftiga regn eller snabb snösmältning, föreslår kommunen att den nivå då bortledande om 10 l/s ska ske sätts så lågt att en buffert skapas, innebärande att enstaka och kortvariga stopp i pumpningen därmed inte bör kunna medföra risk för t.ex. inträngande grundvatten i källare. För det fall mark- och miljödomstolen inte har samma uppfattning lämnas ett förslag till separat ledning för det vatten som i skadeförebyggande syfte ska ledas till Sege å. Det är i kortvariga situationer som den separata ledningen kommer till användning. Med hänsyn till den buffert som uppkommer enligt villkorsförslaget uppstår normalt inte något problem med höga grundvattennivåer. Om behov ändå bedöms föreligga är det med tillämpning av 2 kap. 7 § miljöbalken rimligt att anlägga en ledning med dimensionen ϕ 200 mm enligt föreslagen sträckning.

Alternativa åtgärder för att omhänderta det uppumpade grundvattnet är enligt en kompletterande utredning inte möjliga, ekonomiskt rimliga eller tekniskt genomförbara. Det enda alternativet är att avleda vattnet till Sege å. Kommunen åtar sig ändå att verka för att vattnet i så stor utsträckning som möjligt ska kunna komma till användning och nyttiggöras i stället för att avledas till Sege å. Enligt utförd utredning medför ett tillskott om 10 l/s, som vid vissa tillfällen kommer att släppas i ån, inte någon skada för dikningsföretagen eller för ån. Vid en översvämningssituation kommer ett utsläpp om 10 l/s inte att förvärra situationen i någon märkbar omfattning. Oberoende av att ett utsläpp om 10 l/s inte påverkar en översvämningssituation, är kommunen beredd att låta utföra ett utjämningsmagasin på sätt redovisas i utredningen. Kommunen åtar sig att färdigställa ett sådant utjämningsmagasin inom ett år från det att dom i målet vunnit laga kraft.

Rättsliga förutsättningar

Svedala kommun har angett sin tolkning av de rättsliga förutsättningarna för prövningen av urbruktagandet av vattentäkterna enligt följande.

Enligt 11 kap. 22 § miljöbalken ska ägaren till en anläggning för bortledande av grundvatten inhämta miljödomstolens tillstånd om det kan uppkomma fara för allmänna eller enskilda intressen genom att anläggningen helt eller delvis tas ur bruk.

Kommunen bedömer att risken för skada på allmänna och enskilda intressen genom åtgärderna är liten eller mycket liten, men att upphörandet med att pumpa upp vatten kan leda till att grundvattennivån höjs inom en begränsad del av Svedala tätort. Vinsten med att ansluta sig till Sydsvatten AB och göra sex av nuvarande åtta brunnar till reservvattentäkt samt att i skadeförebyggande syfte bortleda vatten från dessa brunnar är betydande. Fördelarna med verksamheten överväger kostnader och risken för skada och olägenhet med råge. Verksamheten är således tillåtlig.

Ansökan om urbruktagande av vattentäkt är inte att betrakta som en ansökan om tillstånd till vattenverksamhet. De särskilda regler i miljöbalken som reglerar pröv-

ning av ansökningsmål rörande vattenverksamhet är därför inte här tillämpliga. Av detta följer bl.a. att ersättningsreglerna i 25 kap. 2 § i balken inte är tillämpliga.

Av förarbetena framgår att tillämpningen av bestämmelsen i 11 kap. 22 § miljöbalken ska ske på samma sätt som gällde enligt 14 kap. 5 § vattenlagen, innebärande att tillstånd till åtgärden ska lämnas kommunen och att prövningen huvudsakligen ska inriktas på de villkor som behövs till skydd för allmänna och enskilda intressen.

Det är vidare kommunens uppfattning att ett tillstånd att delvis upphöra med bortledning av grundvatten inte innebär någon inskränkning i det tillstånd som kommunen har för bortledning av grundvatten från. Enligt kommunens förmenande är kommunen således oförhindrad att inom ramen för tidigare tillstånd återuppta bortledandet.

Beträffande kommunens ansökan om bortledning av vatten anser kommunen emellertid att reglerna 25 kap. 2§ miljöbalken är giltiga, d.v.s. att kommunen i den del av målet skall svara för sina egna och motpartens kostnader vid mark- och miljödomstolen.

Samråd

Kommunen har den 16 mars 2011 haft samråd med Länsstyrelsen i Skåne län. Kunngörelse om samråd har skett och fem yttranden har inkommit, bl.a. från Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråd samt dikningsföretag. Yttrandena är samstämmiga på så vis att bortledning till Sege å avstyrks med hänsyn till översvämningssproblematiken i ån. Samråd har även hållits med Bygg- och miljönämnden i Svedala kommun. Länsstyrelsen har i beslut den 19 oktober 2011 fastställt att verksamheten inte kan antas medföra någon betydande miljöpåverkan. Något utökat samråd krävs därför inte.

Kontrollprogram

Svedala kommun avser att genomföra kontrollmätningar inom påverkansområdet för att klargöra eventuell påverkan på ytliga grundvattennivåer. Ett antal nya observationsrör har etablerats i jordlagren för detta ändamål. Därutöver kommer befintliga observationspunkter att användas. Föreslagen omfattning och placering framgår av bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen. I övrigt avser kommunen att samråda med tillsynsmyndigheten i samband med framtagandet av kontrollprogrammet.

Höjdsystem

Redovisade höjdangivelser är angivna i Rikets höjdsystem 70 (RH 70).

Planenlighet

Verksamheten strider inte mot någon detaljplan.

Vattenskyddsområde

Kommunens vattentäkt ligger inte inom något vattenskyddsområde.

Miljökonsekvenser

I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) redovisas påverkan på grundvatten, konsekvenser för Sege å och ytvatten samt påverkan på allmänna och enskilda intressen genom att vattentäkten delvis tas ur bruk. Sammanfattningsvis kan följande anföras.

När grundvattenuttaget reduceras kommer grundvattennivåerna i kalkberget att återgå till de nivåer det hade innan kommunen tog den aktuella grundvattentäkten i bruk.

Problem med tidvis förhöjda grundvattennivåer i jordlagren kan lokalt komma att uppstå i kombination med svårigheter att dränera de ytliga jordlagren. Grundvattenuttaget har påverkat nivåerna i kalkberget under större delen av Svedala tätort med en till tre meter. Nära uttagsbrunnarna kan det röra sig om fem meter. Det är sannolikt att en mindre del av tryckförändringen når de ytliga jordlagren.

Risken för negativ påverkan till följd av avledandet av grundvatten till Sege å bedöms som liten. Tillskottet bedöms i översvämningssituationer som marginellt. Tillskottet innebär en ökning av medelvattenföringen i ån med 2,7 procent. Detta bedöms inte påverka djur- och växtliv. En positiv effekt kan uppkomma vid lågvatten. Utsläppet av grundvatten medför en obetydlig påverkan på åns kemiska sammansättning.

Nuvarande ledningsnät bedöms vara tillräckligt dimensionerat för att ta emot tillkommande grundvatten. Dagvattennätet ska förses med automatisk övervakning så att pumpning kan upphöra i kritiska lägen. Dikningsföretagen är bildade innan grundvattenuttaget påbörjades och bedöms därför vara dimensionerade för att hantera det potentiellt ökade flöde som kan bli följden av en högre vattennivå. Det minskade uttaget skulle eventuellt kunna lokalt medföra fuktigare markområden och minskad bärighet vintertid. Ingen påverkan bedöms uppkomma för naturmiljön.

Allmänna intressen

Svedala kommun bedömer inte att några allmänna intressen kommer att påverkas av att kommunens grundvattentäkt i Svedala tätort delvis tas ur bruk.

Enskilda intressen

Svedala kommun bedömer att det finns en liten risk för att enskilda fastigheter kan komma att påverkas av att vattentäkten delvis tas ur bruk. Påverkan kan bestå av försumpning, minskad dränering och bärighet i marken vintertid. I yttersta fallet skulle lågt belägna byggnader och byggnader med källare kunna drabbas av fuktskador.

Hänsynsregler

Sökanden har den kunskap som krävs för att bedriva verksamheten. Kommunen avser vidare att vidta de försiktighetsmått som kan krävas för att förhindra att verksamheten medför någon negativ påverkan på människors hälsa och miljön. Lokaliseringen är given. Att bortledningen fortgår innebär att vattentäkten hålls aktiv och att den således utan problem och större tidsutdräkt kan tas i anspråk som reservvattentäkt. Det får anses vara ett godtagbart resursutnyttjande att grundvatten pumpas upp och släpps i recipient. Eventuellt kan annan användning av det uppumpade vattnet bli aktuell i framtiden. Varken de nationella, regionala eller lokala miljömålen påverkas negativt av planerad verksamhet.

Skada till följd av ett delvis upphörande av uppumpning av grundvatten

Någon skada på enskilds egendom utöver vad som beskrivits ovan bedöms inte uppkomma. Om sakägare anser sig lida skada till följd av upphörandet får talan om ersättning väckas vid mark- och miljödomstolen.

Oförutsedd skada

Risken för skada till följd av den nya verksamheten bedöms som mycket liten och bör i vart fall visa sig förhållandevis snart. En tid om tio år för anmälan av en oförutsedd skada är därför tillräcklig.

Erbjuden ersättning

Utförda beräkningar visar att förändringen av vattenståndet i Sege å vid ett utsläpp om 10 l/s är så liten att ersättning normalt inte ska utgå. Markägarna bör ändå i skälig utsträckning tillmötesgå. Vattenhöjningen vid medelvattenföringen vid ett utsläpp om 10 l/s skulle bli 0,6-1 cm. Vid ett genomsnittligt markvärde om 250 000 kr/ha skulle ca. 75 000 kr vara rimligt för att ersätta en markvärdeminskning. Påverkansområdet har bedömts till 50-100 m nedströms utsläppspunkten. Det erbjudna beloppet bör betalas ut till berört markavvattningsföretag, ex.vis som bidrag till framtida underhåll. Sökanden medger således att till dikningsföretaget Sege å av 1901 utge ett engångsbelopp om 75 000 kr. Svedala kommun, som är delägare i företaget, ska inte ha del av den erbjudna compensationen.

Arbetstid

De byggnadsåtgärder som krävs för att inrätta kontrollfunktioner bedöms kunna verkställas inom ett år från dagen för dom.

Verkställighetsförordnande

Sökanden anser att ett verkställighetsförordnande kan medges med beaktande av främst att risken för påverkan på motstående intressen bedöms som liten.

MOTSTÅENDE INTRESSEN

Allmänna intressen

Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig i målet.

Länsstyrelsen i Skåne län har ingen erinran mot ansökan, men anser att uppumpat grundvatten bör användas och inte släppas ut i Sege å för att inte bidra till översvämningsproblematiken i ån. Tillståndet bör formuleras så att hinder inte föreligger för annan användning än utsläpp i Sege å. Villkor bör finnas när uppumpning ska ske med 10 l/s på grund av höjd grundvattennivå. Föreslagna villkor bör gälla under en provotid av tre till fyra år innan slutliga villkor fastställs. Länsstyrelsen är positiv till åtagandet att utföra ett utjämningsmagasin och till det föreslagna villkoret att 10 l/s bortleds när grundvattennivån i rör GVR 5 uppgår till 46,40. Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att bredda Sege å. Det är tveksamt om de mätstationer som dikningsföretagen föreslår kan vara till någon nytta. Länsstyrelsen yrkar ersättning för handläggningen med 9 600 kr.

Bygg- och miljönämnden i Svedala kommun har framfört att nämnden tillstyrker ansökan, men att uppumpat grundvatten bör kunna användas till exempelvis bevattning eller brandsläckning för att minska vattnet som tillförs Sege å. Effekterna av att tillföra vatten till Sege å är inte utredda. Prövotider bör införas för att utreda om det är möjligt att minska pumpningen utan skador på mark och egendom.

Havs- och vattenmyndigheten har avstått från att yttra sig.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har avstått från att yttra sig.

Enskilda intressen

AB Graceland yrkar att pumpning ska ske så att grundvattennivån på X2 inte vid något tillfälle höjs, att grundvattennivån på fastigheten regelbundet mäts, att vattentäkten inte av någon får användas som reservvattentäkt och fastigheten inte ska ingå i något vattenskyddsområde. Bolaget anför att området kring fastigheten är känt för högt grundvatten. Vissa tider på året och vid stor nederbörd blir marken på fastigheten blöt. Hyresgästen, Svenska Statoil AB, har cisterner nedgrävda och förhöjt grundvatten kan påverka cisterner och ledningar med läckage som följd. Bensinbolaget har framfört möjligheten att kräva skadestånd om dess egendom skadas. Bolaget förbehåller sig rätten att kräva skadestånd för skador på fastigheten till följd av höjt grundvatten.

U B för egen del, som delägare till X, samt som ombud för den andre delägaren i samma fastighet och som ombud för ägarna till Svedala Y, Z och X1 yrkar ersättning för de framtida kostnader som kan uppkomma och att kommunen håller dem skadeslösa om grundvattennivån höjs. Hon yrkar ersättning för rättegångskostnader som senare preciseras.

Dikningsföretaget Klågerups Säteri anser att ansökan att avleda grundvatten till Sege å ska avslås. I andra hand ska ytterligare utredningar göras och nytt samråd

hållas. Sakägarkretsen ska utökas till att omfatta de markavvattningsföretag som är kopplade till Sege å. Om utsläpp får ske till Sege å, ska det inte tillåtas vid högvatten. Svedala kommun ska vara delaktig i markavvattningsföretagen och svara för juridiska och ekonomiska kostnader. Efter senaste samrådet har så betydande ändringar gjorts att det bör hållas ett nytt samråd. Det saknas utredning om alternativ användning av uppumpat vatten. Ökade vattenmängder bidrar till översvämningssproblematiken i området. Höjt vattenstånd i Sege å stoppar det vatten som kommer från tillrinnande dikesföretag, som i sin tur kan orsaka översvämningar.

Dikningsföretaget Sege å av år 1900 anser att ansökan ska avslås. I andra hand yrkas att det ska hållas nytt samråd. Samtliga markavvattningsföretag som är kopplade till Sege å ska anses som sakägare. Om vatten tillåts avledas till Sege å, ska det inte få ske vid högvatten. Svedala kommun ska svara för de kostnader som uppkommer. Det uppumpade vattnet ska användas i stället för att släppas till Sege å. Ett utsläpp kommer att förvärra översvämningarna. Företagets delägare Trafikverket och kommunen har inte deltagit i yttrandet.

Dikningsföretaget Sege-ån från Svenstorpsbro till Lilla Mölleberga kvarn år 1895 anser att ansökan att avleda vatten till Sege å ska avslås. I andra hand ska ytterligare utredning göras och nytt samråd hållas. Sakägarkretsen ska utökas till att omfatta de markavvattningsföretag som finns kopplade till Sege å. Om utsläpp får ske till Segeå, ska det inte tillåtas vid högvatten. Svedala kommun ska vara delaktig i markavvattningsföretagen och svara för juridiska och ekonomiska kostnader. Efter senaste samrådet har så betydande ändringar gjorts att det bör hållas ett nytt samråd. Det saknas utredning om alternativ användning av uppumpat vatten.

Dikningsföretaget Segeå-Torrebergabäcken anser att ansökan att avleda vatten till Sege å ska avslås. I andra hand ska ytterligare utredning göras och nytt samråd hållas. Sakägarkretsen ska utökas till att omfatta de markavvattningsföretag som är kopplade till Sege å. Om utsläpp får ske till Sege å, ska det inte tillåtas vid högvatten. Svedala kommun ska vara delaktig i markavvattningsföretagen och svara för juridiska och ekonomiska kostnader. Efter senaste samrådet har så betydande ändringar gjorts att det bör hållas ett nytt samråd. Det saknas utredning om alternativ användning av uppumpat vatten. Ökade vattenmängder bidrar till översvämningssproblematiken i området. Höjt vattenstånd i Sege å stoppar det vatten som kommer från tillrinnande dikesföretag, som i sin tur kan orsaka översvämningar.

Gert Strand AB motsätter sig bifall till ansökan och anför att bolaget äger X3, som gränsar till vattentäkten. Om grundvattennivån höjs, minskar fastigheten i värde.

LRF Kommungrupp i Svedala genom Elna Karlsson anser i första hand att uppumpat grundvatten inte ska släppas i Sege å. Även en liten ökning av vatten i Sege å leder till fler översvämningar. Om förslaget genomförs, måste pumpning upphöra vid högvatten. Kostnadslängderna i de berörda rensningsföretagen bör räknas om så att kommunen får fullt kostnadsansvar.

A N anser att kommunen kan använda det uppumpade vattnet för egen del, eftersom ledningsnätet är underdimensionerat.

Sege ås uppgrävning av år 1951 övre och nedre företagen anser att ansökan att avleda vatten till Sege å ska avslås. I andra hand ska ytterligare utredning göras och nytt samråd hållas. Sakägarkretsen ska utökas till att omfatta de markavvattningsföretag som är kopplade till Sege å. Om vatten tillåts avledas till Sege å, ska det inte få ske vid högvatten. Svedala kommun ska delta i markavvattningsföretagen och svara för juridiska och ekonomiska kostnader. Efter senaste samrådet har så betydande ändringar gjorts att det bör hållas ett nytt samråd. Det saknas utredning om alternativ användning uppumpat vatten. Ökade vattenmängder bidrar till översvämningensproblematiken i området. Högt vattenstånd i Sege å stoppar det vatten som kommer från tillrinnande dikesföretagen som i sin tur kan orsaka översvämningar. Ersättning yrkas för ombudskostnader.

Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråd anser att de 10 l/s som planeras att pumpas upp används för att minska importen av vatten. Sege ås vattenstånd fluktuerar mycket med återkommande översvämningar. Det är dessutom viktigt att, om vatten släpps i Sege å, det vid lågvattenföring har goda syrehalter. Det saknas planering för hur ett brott på Sydvattens ledning ska hanteras. Förbundet och Vattenrådet förordar den möjliga lösningen att blanda grundvattnet med vattnet från Sydvatten. Kostnaden härför är rimlig.

Skandinaviska Bensin AB din-X uppger att man på fastigheten Y1 har cisterner nedgrävda på tre meters djup.

Spångholmsbäckens Dikningsföretag 1959 anser att ansökan att avleda vatten till Sege å ska avslås. I andra hand ska ytterligare utredning göras och nytt samråd hållas. Sakägarkretsen ska utökas till att omfatta de markavvattningsföretag som är kopplade till Sege å. Om utsläpp får göras till Sege å, ska det inte tillåtas vid högvatten. Svedala kommun ska vara delaktig i markavvattningsföretagen och svara för juridiska och ekonomiska kostnader. Efter senaste samrådet har så betydande ändringar gjorts att det bör hållas ett nytt samråd. Det saknas utredning om alternativ användning av uppumpat vatten.

Svenstorp kombinerade dikesföretag (1962) hänvisar till LRF:s kommungrupp.

Vattenavledningsföretaget av del av Sege å av år 1929 motsätter sig bifall till ansökan och anför. De ändringar som gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen efter första samrådet borde ha lett till ett nytt samråd. Samtliga markavvattningsföretag som är kopplade till Sege å bör anses som sakägare. Det tillkommande vattnet påverkar vattenflödet i ån. Det vatten som planeras att tillföras Sege å bör kunna användas på annat sätt. I vart fall bör vatten inte få tillföras Sege å vid högvatten. Svedala kommun ska svara för de kostnader som uppkommer vid omfördelning av andelstal i företaget.

Trafikverket yrkar att kommunen åläggs i tillståndet att upprätthålla ett dygnsmedelflöde på det bortledda vattnet på 10 l/s. Trafikverket anser att en grundvattenhöjning utöver vad miljökonsekvensbeskrivningen anger kan medföra försumpning och ökad risk för instabilitet och sättningsskador på väg E 65 och trafikplats med väg 108. Väg E 65 och trafikplatsen bör därför få särskild uppmärksamhet i kontrollprogrammet. Trafikverkets broar bör inte påverkas av utsläpp vid högvatten.

Dikningsföretagen har i gemensamt yttrande slutligt anfört. Företagen vidhåller att utsläpp i Sege å inte får ske. Om det tillåts bör ån breddas och utjämningsmagasin byggas. Erbjuden skadeersättning är för låg och det bör vara en högre indexreglerad årlig ersättning som betalas ut till Vattendragsförbundet/Vattenrådet för fördelning till de företag som anses behövande. Kommunen bör inrätta tre mätstationer för registrering av vattennivån i Sege å. En station ska placeras omedelbart uppströms Svedala tätort, en vid Aggarps mölla och en vid utloppet från reningsverket i syfte att belysa dagvattenproblematiken och importen från Sydvattens ledning. Såväl grundvattenflödet som totala mängden grundvatten ska registreras. Kommunen ska bekosta omprövning av kostnadsfördelningslängderna för markavvattningsföretag som ligger nedströms utsläppspunkten i Sege å. En lösning med uppblandning av grundvatten med vattnet från Sydvattens distribution av dricksvatten är möjlig och förordas. Kostnaden härför är inte orimlig. Samtliga utsläpp i Sege å ska beaktas om ytterligare 10 l/s ska få släppas ut. Dikningsföretagen yrkar ersättning för rättegångskostnader med 57 781 kr inklusive mervärdesskatt.

Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråd anför slutligt. Förbundet är positivt till dikningsföretagens yrkanden. Förbundet har möjlighet att förvalta den ersättning som utbetalas av kommunen.

Sökandens bemötande

Allmänna intressen

Svedala kommun har bemött yttrandena enligt följande.

Länsstyrelsen i Skåne län

Vad gäller alternativ användning hänvisas till det åtagande som kommunen gjort. Det är inte motiverat att anlägga en våtmark. Det kräver stora arealer och höga kostnader som inte vägs upp av miljönyttan. Det bör påpekas att en våtmark i detta fall inte skulle tjäna som fosfor- eller kvävefälla.

Bygg- och miljönämnden i Svedala kommun

Kommunen har för avsikt att inte leda bort mer vatten till Sege å än vad som behövs för att säkerställa att skador inte sker i omgivningen, men samtidigt är tillräckligt för att hålla anläggningen aktiv för att kunna fungera som reservvattentäkt. Mot den bakgrunden har yrkandet om bortledning av maximalt 10 l/s framlagts. Kommunen anser att nämndens förslag om kontroll inte är behövlig.

Enskilda intressen

Kommunen har sammanfattat de synpunkter/erinringar som kommit in och redovisar och kommenterar dessa punktvis nedan.

Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråd samt markavvattningsföretagen

Frågan om import av vatten genom anslutningen till Sydvatten kan inte prövas i målet. Alternativ användning av uppumpat vatten är inte känd. Kommunen har åtagit sig att verka för att vattnet i så stor utsträckning som möjligt ska kunna komma till användning och nyttiggöras i stället för att avledas till Sege å. Frågan om vad som sker vid ett avbrott i leveransen från Sydvatten ska inte behandlas i detta mål. Det är regelmässigt så att miljökonsekvensbeskrivningen ändras efter ett samråd och inför en ansökan. Genom kungörelsen om samråd har markavvattningsföretagen kunnat lämna synpunkter. Kommunen anser att företagen inte är att anse som sakägare. Det vatten som avses släppas i Sege å är inte av sådan betydelse att det finns anledning till omprövning av företagen. Den frågan kan inte heller prövas inom ramen för detta mål. Det är inte motiverat att inrätta mätstationer utöver de som finns i Sege å. Sökanden motsätter sig således bifall till de yrkanden som framställts. Sökanden godtar markavvattningsföretagens yrkande om ersättning för rättegångskostnader med angivet belopp exklusive mervärdesskatt.

A N

Kommunen hänvisar till det åtagande som gjorts angående användning av uppumpat vatten.

Skandinaviska Bensin AB din X

Kommunen åtar sig att, om grundvattnet skulle höjas så att cisternerna påverkas, i samråd med tillsynsmyndigheten vidta de eventuella åtgärder som kan behövas för att skydda cisternerna.

Gert Strand AB

En eventuell skada på X3 får hanteras genom att fastighetsägaren väcker talan om ersättning hos mark- och miljödomstolen.

LRF:s kommungrupp

LRF är inte att anse som sakägare. Enskilda medlemmar kan vara det, om de är berörda av ansökan. Utöver vad som sagts i svaret till Vattendragsförbundet kan tilläggas att frågan om dräneringsåtgärder som skadeförebyggande åtgärd valts bort med hänsyn till svårigheter att utföra dessa på rätt plats och till rätt djup och vid rätt tidpunkt.

U B och hennes huvudmän

Synpunkterna avser effekterna av att grundvattenavledningen delvis upphör. Upphörandet av bortledning enligt 11 kap. 22 § miljöbalken är inte att betrakta som vattenverksamhet. De gynnsamma reglerna om ombudskostnader är därför inte tillämpliga. Ett yrkande om sådan ersättning kan lagligen inte bifallas. Vid en eventuell skada till följd av upphörandet får det hanteras genom att fastighetsägarna väcker talan hos mark- och miljödomstolen.

AB Graceland

Kommunen åtar sig att, om grundvattnet skulle höjas så att cisternerna påverkas, i samråd med tillsynsmyndigheten vidta de eventuella åtgärder som kan behövas för att skydda cisternerna. Kontroll av grundvattennivån på X2 säkerställs i erforderlig mån inom ramen för kontrollprogrammet. Det är inte motiverat att ålägga kommunen att som en säkerhetsåtgärd pumpa grundvatten från fastigheten. Enligt gällande tillstånd har kommunen möjlighet att bortleda grundvatten permanent eller temporärt som reservvatten. En eventuell ersättning för skada på fastigheten får prövas genom att fastighetsägaren väcker talan om ersättning hos mark- och miljödomstolen. Frågan om förbud att inrätta ett vattenskyddsområde kan inte prövas i detta mål.

Trafikverket

Kommunens utredningar visar inte behov av att kontinuerligt bortleda 10 l/s. Trafikverket har inte heller visat på ett sådant behov. Yrkandet om skyldighet att upprätthålla ett dygnsmedelvärde om 10 l/s bör därför avslås. Kontroll av grundvattennivån kommer i erforderlig mån att säkerställas inom ramen för kontrollprogrammet. En eventuell skada på Trafikverkets anläggningar får hanteras genom att verket väcker talan om ersättning hos mark- och miljödomstolen.

DOMSKÄL

Rådighet

Vattenverksamheten bedrivs på brunnsfastigheterna Y2 m.fl.. Fastigheterna ägs av Svedala kommun, som därmed har erforderlig rådighet.

Prövningens omfattning

Den begärda prövningen kan indelas i två olika delar.

Den första avser prövning av tillstånd till *upphörandet* av pumpningen av grundvatten för den kommunala vattenförsörjningen som i sak innebär en höjning av grundvattennivån inom influensområdet till en nivå som bestäms av den mängd vatten som vid varje tidpunkt pumpas bort från grundvattenakvifären. Eftersom miljöbalken anger att tillstånd skall meddelas för en ansökan om upphörande med en grundvattenbortledning så kommer prövningen i denna del enbart att omfatta att fastställa villkor härför.

Den andra prövningen avser *bortledandet och utsläpp* av den vattenmängd som måste göras för att avsänka vattennivån så att villkorskraven enligt den första prövningen uppfylls.

Ett villkor om en fortsatt bortledning av grundvatten, som måste göras som en skadeförebyggande åtgärd, från vattentäkten i Svedala tätort för att undvika skada på allmänna intressen och på fastigheter och vars vatten som avses ledas i ledning till Sege å är ingen vattenverksamhet som varit föremål för någon tidigare prövning enligt miljöbalken. Det nuvarande tillståndet till bortledning av grundvatten förutsätter att det uppumpade och bortledda vattnet användes till den kommunala vattenförsörjningen.

De tillstånd som kommunen innehar avser alltså uttag av grundvatten för kommunal vattenförsörjning, vilket enligt uppgift från kommunen kommer att upphöra, eftersom kommunen har anslutit sig till Sydsvattenprojektet.

Kommunens tillstånd till grundvattenuttag för den kommunala vattenförsörjningen kan därmed inte åberopas som legal grund för en fortsatt grundvattenbortledning för ett annat ändamål än kommunal vattenförsörjning inom Svedala kommun.

Ett bortledande av grundvatten för att avsänka grundvattennivån i syfte att förebygga skador är en vattenverksamhet enligt 11 kap. 2 § p 2 miljöbalken oavsett vilken väg vattnet tar från grundvattenakvifären till recipienten som i detta fall är Sege å och oavsett var någonstans på denna sträcka tryckstegring sker.

Enligt 12 § samma kapitel är en sådan vattenverksamhet inte tillståndspliktig om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen inte skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållanden.

Fastighetsägare har dock invänt att deras fastigheter kan skadas genom försämrad dränering och högre vattenstånd på deras villatomter liksom att det blir större risk för översvämningar i samband med kraftiga regn för det fall det uppumpade grundvattnet kommer att ledas till Sege å genom det befintliga dagvattennätet. Det har också angetts att dessa ledningar är redan delvis underdimensionerade.

Med hänvisning till det utredningsmaterial som ingetts i målet instämmer mark- och miljödomstolen i dessa farhågor och anser det troligt att skador kan uppkomma på flera fastigheter på sätt fastighetsägarna uppgett om sådan bortledning skulle ske genom det befintliga dagvattennätet. Bortledningen av grundvatten på detta sätt är därför en tillståndspliktig vattenverksamhet, även om denna genom kommunens nya villkorsförslag om en delvis separat ledning fått ett visst mått av försiktighet.

Sökanden har begärt att domstolen ska ge tillstånd till att använda befintliga dagvattenledningar för att avleda det uppumpade grundvattnet till Sege å. Dessa ledningar är en allmän va-anläggning och innehas med äganderätt av va-kollektivet och omfattas av Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. I dess 21 § anges att en fastighetsägare inte får använda en allmän va-anläggning på ett sätt som innebär att av-

loppet tillförs vatten som kan inverka skadligt på anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag, annan författning eller avtal eller om andra olägenheter för huvudmannen eller någon annan uppkommer.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning är kommunen hänvisad att med stöd av 22 § samma lag, för att utnyttja va-kollektivets allmänna va-anläggningar, träffa avtal med dess huvudman om ett sådant användande. Domstolen saknar möjlighet att utan sådant avtal pröva det begärda utnyttjandet av befintliga dagvattenledningar. Kommunens yrkande i denna del ska därför avslås.

Härutöver gör mark- och miljödomstolen en bedömning av om de slutligen föreslagna villkoren för att delvis upphöra med bortledning av grundvatten för kommunal vattenförsörjning är tillfyllest för att säkerställa att de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Under huvudförhandlingen i målet framkom sådana uppgifter om konsekvenserna av bortledningen av det uppumpade grundvattnet att mark- och miljödomstolen fann att sökanden skulle föreläggas att i vissa avseenden komplettera ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen vad avser bortledning av det uppumpade grundvattnet till recipienten och konsekvenserna för Sege å samt redovisa om alternativ användning finns för det uppumpade grundvattnet.

Svedala kommun har kommit in med en sådan utredning och myndigheter och enskilda har haft möjlighet att lämna erinringar. Med det åtagande och alternativa villkor som utredningen bl.a. utmynnat i finner mark- och miljödomstolen att miljökonsekvensbeskrivningen numera får anses uppfylla kraven på en sådan beskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. Den ska därför godkännas.

Tillåtlighet till de sökta verksamheterna

Tillstånd och villkor för att *ta vattentäkten ur bruk*, (tillståndspunkt 1)

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att ingen som representerar det allmänna intresset har motsatt sig att kommunen helt eller delvis upphör med grundvattenuttaget.

Länsstyrelsen och Bygg- och miljönämnden i Svedala kommun har dock föreslagit att slutliga villkor i anledning av att uppumpningen av grundvatten delvis upphör fastställs först efter en provotid.

Vidare har enskilda sakägare framfört synpunkter med farhågor för följderna av en förhöjd grundvattennivå. Det gäller bl.a. den påverkan en förhöjd nivå kan ha på nedgrävda tankar vid två bensinstationer i närheten av grundvattenbrunnarna.

Som mark- och miljödomstolen redan har angett saknas stöd i miljöbalken för att avslå ansökan om *upphörande* med grundvattenbortledningen. Tillstånd ska därför ges.

Mark- och miljödomstolen ska, som redovisats tidigare, däremot fastställa behövliga villkor för tillståndet att helt eller delvis upphöra med bortledning av grundvatten från vattentäkten i Svedala tätort. Kommunen har åtagit sig att vidta de åtgärder som behövs för att skydda cisternerna. Kommunen har vidare begärt tillstånd till som skadeförebyggande åtgärd att fortsätta pumpa grundvatten ur vattentäkten och att avleda detta vatten till Sege å. Kommunen har vidare uppgivit att avsikten är att inte pumpa upp mer vatten än som behövs för att inte skada berörda fastigheter.

Sökanden har sålunda angett att utredningarna ger vid handen att viss mängd grundvatten alltså behöver bortledas i skadeförebyggande syfte. Den mängd grundvatten som kommer att behöva bortledas för att risk för skada på motstående intresse ej ska uppkomma, har bestämts till 10 l/s. Utförda utredningar ger vid handen att grundvattenbortledningen bör påbörjas när grundvattenytan når viss angiven plus-höjd i ett särskilt utpekade grundvattenrör (GVR 5) för att bästa effekt ska uppnås inom utpekade riskområden. Eftersom kommunen vill ges möjlighet att upphöra med bortledande vid de enstaka och kortvariga tillfällena då dagvattennätet riskerar att överbelastas till följd av häftiga regn eller snabb snösmältning, föreslås att den nivå då bortledande om 10 l/s ska ske sätts så lågt att en buffert skapas, innebärande att enstaka och kortvariga stopp i pumpningen därmed inte bör kunna medföra risk för t.ex. inträngande grundvatten i källare.

Mark- och miljödomstolen anser att ett sådant detaljerat villkor om att viss förhandsavsänkning till vissa exakta nivåer ska ske för att inte släppa ytterligare vatten i ett redan överbelastat dagvattensystem endast har sitt syfte för det fall det allmänna va-nätet ska komma till användning för att transportera vattnet till recipient.

Som framgår av domstolens redovisning ovan att inte medge ett permanent nyttjande av det befintliga dagvattennätet för att transportera det uppumpade grundvattennet till Sege å så saknas grund att meddela ett sådant föreslaget villkor. Det villkor som behövs är som sökanden har angett ovan för att delvis ta ur bruk vattentäkten i Svedala att det sker så att skada inte uppstår på enskilda intressen utöver vad som skadereglerats i detta mål.

Vidare bör villkor meddelas om mätning av grundvattennivåer och att Svedala kommun ska anlägga och under en tid om minst 20 år bibehålla kontroll- och referensbrunnar/rör i enlighet med vad sökanden redovisat i sin ansökan.

Villkor om att Svedala kommun ska låta installera och bibehålla summerande vattenmätare som möjliggör mätning av allt uppumpat grundvatten ur grundvattenbrunnarna A, C2, E, F, G och H ska likaledes fastställas.

Tillstånd till bortledning av grundvatten, (tillståndspunkterna 2 och 3)

Svedala kommun har yrkat tillstånd till bortledande och utsläpp av grundvatten till Sege å av det vatten som måste pumpas upp som en skadeförebyggande åtgärd och som förutsättning för delvis upphörande av bortledning av grundvatten för kommunal vattenförsörjning ur vattentäkten i Svedala tätort.

Ingen har invänt mot den föreslagna bortledningen i sig. Ett antal dikningsföretag har dock bestritt att utsläpp av det bortledda vattnet ska få ske i Sege å med hänsyn till den översvänningsproblematik som finns i ån. Även länsstyrelsen och Bygg- och miljönämnden anser att det uppumpade vattnet bör komma till användning i stället för att släppas ut i Sege å.

Mark- och miljödomstolen gör den bedömningen att ett tillstånd att leda bort det överskottsvatten som måste pumpas upp från vattentäkten i Svedala tätort är en förutsättning för att innehålla satta villkor i den del av målet som innebär att ta vattentäkten ur bruk. Mark- och miljödomstolen instämmer i Svedala kommuns uppfattning att det i vart fall för närvarande inte finns något alternativ till att släppa ut det bortledda vattnet i Sege å. Kommunen har dock åtagit sig att verka för att en annan användning kommer till stånd och att inrätta ett fördröjningsmagasin. Kommunen har vidare, som ett alternativ till att bortledning sker i befintligt dagvattennät, angivit att det är rimligt att bortledning vid vissa tillfällen kan ske i en särskilt anlagd separat ledning.

I fråga om bortledning av uppumpat grundvatten och utsläpp till Sege å gör mark- och miljödomstolen följande bedömningar vad gäller mängden bortlett vatten vid en viss grundvattennivå, sättet att bortleda det uppumpade grundvattnet och påverkan på Sege å.

Mark- och miljödomstolen har ovan avslagit Svedala kommuns yrkande att i första hand bortleda det uppumpade grundvattnet i det befintliga dagvattennätet. Det betyder att all bortledning ska ske i separat ledning på sätt framgår av p. 3 under rubriken ”**Tillstånd**” i domslutet.

Vidare har mark- och miljödomstolen funnit att det inte finns behov av ett villkor som reglerar när bortledning med 10 l/s ska påbörjas.

Jordbruksverket har redovisat att förändringen av vattenförhållanden i Sege å kommer att ske inom dikningsföretaget Sege å 1900-1901 och dikningsföretaget Sege å uppgrävning år 1951. Genom att skadereglera denna påverkan på de två dikningsföretagen och att tillstånd inte medgetts att permanent släppa vatten till det kommunala dagvattennätet finner domstolen att slutlig prövning kan göras av den sökta vattenverksamheten.

Genom att i domslutet meddela bestämmelser enligt avsnittet ”**Villkor för tillståndet**” finner mark- och miljödomstolen att Svedala kommuns yrkande om att leda bort och släppa ut uppumpat grundvatten är förenligt med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 2 – 9 §§ samt bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Vid en prövning enligt 11 kap. 6 och 7 §§ miljöbalken gör miljödomstolen likaledes den

bedömningen att kostnader för bortledandet understiger den uppskattade nyttan. Tillstånd till den sökta verksamheten ska därför meddelas. Mark- och miljödomstolen bedömer att verkningarna av verksamheten kan förutses med sådan säkerhet att målet som redan anförts nu kan avgöras slutligt utan att en provotid först ska löpa.

Villkor och kontroll

Svedala kommun har föreslagit villkor och åtaganden i enlighet med vad som redovisats ovan under rubriken **Sökandens förslag till villkor** under **ANSÖKAN**.

Mark- och miljödomstolen har meddelat villkor som i allt väsentligt sammanfaller med sökandens egna förslag. Det bör dock föreskrivas att upphörandet med pumpning ska ske med försiktighet. Som redan anförts finns det inte skäl att bestämma villkoren slutligt först efter en provotid. Med beaktande av vad länsstyrelsen invänt är det inte miljömässigt motiverat att som en skadeförebyggande åtgärd föreskriva om breddning av Sege å.

Kontroll och mätpunkter m.m.

Mark- och miljödomstolen bedömer att de kontroll- och mätpunkter som redovisats av sökanden såväl enligt tillståndspunkten 1 som punkterna 2 och 3 är tillräckliga. Framställda yrkanden om utökning av dessa ska därför ogillas. Vidare ska yrkanden om installation av nya brunnar och utbyggnaden av dagvattennätet i övrigt ogillas.

Ett kontrollprogram bör upprättas av sökanden inom sex månader räknat från lagkraftvunnen dom och ges in till Länsstyrelsen i Skåne län som tillsynsmyndighet. Något formellt godkännande från länsstyrelsens sida erfordras inte. Det bör överlåtas till länsstyrelsen att besluta om ytterligare bestämmelser i kontrollprogrammet om mätning.

Ersättning

Svedala kommun har erbjudit ersättning till Dikningsföretaget Sege å 1900- 1901 med ett engångsbelopp om 75 000 kr som kompensation för de problem som ett utsläpp av grundvatten i Sege å orsakar. Dikningsföretagen anser att ersättningen är för låg och protesterar mot att kommunen, som äger majoriteten av dikningsföretaget Sege å 1900- 1901, ger större delen av ersättningen till sig själv. Dikningsföretagen yrkar att ersättningen ska vara en högre årlig indexreglerad ersättningssumma och att denna ska betalas till Segeåns Vattendragsförbundet och Vattenråd för fördelning till de dikesföretag som anses behövande.

Mark- och miljödomstolen finner att det uppkommer en viss förhöjning av vattenståndet i Sege å strax nedströms utsläppspunkten. Av det utredningsmaterial som domstolen tagit del av framgår att det är deltagarna i dikningsföretaget Sege å 1900-1901 och dikningsföretaget Sege å upprävning år 1951 som kan komma att beröras av ett högre vattenstånd om någon enstaka centimeter i Sege å till följd av den tillståndsgivna vattenbortledningen. Längre nedströms i Sege å torde påverkan

bli ännu mindre varför någon ersättningsgill skada inte kan förutses där. Sökandens erbjudande om ersättning avser enbart dikningsföretaget Sege å 1900-1901.

Yrkanden om ett högre årligt ersättningsbelopp har framställts kollektivt från dikningsföretagen. Av det utredningsmaterial som Jordbruksverket redovisat vad gäller beräknad vattenståndsförändring i Sege å till följd av det tillståndsgivna utsläppet framgår som anförts att det är dikningsföretagen Sege å 1900-1901 och Segeås uppgrävning år 1951 som kommer att få något högre vattennivåer i ån. Något underlag för att medge ersättning till andra dikningsföretag finns inte och de gemensamt framställda ersättningsyrkandena kan därför inte prövas i målet, eftersom något belopp eller grunden för detsamma inte redovisats. Sökandens erbjudande om ett engångsbelopp får utgöra utgångspunkten för domstolens bedömning. Enligt likställighetsprincipen ska ersättning utdömas till samtliga skadelidande efter samma grunder trots att sökanden som i det här fallet endast riktat sitt erbjudande till ett dikningsföretag. I avsaknad av någon särskild skadeutredning är domstolen hänvisad till att göra en skälighetsbedömning i ersättningsfrågan. Domstolen finner att det belopp som sökanden ska åläggas att ersätta de övriga deltagarna i dikningsföretaget Sege å 1900-1901 och dikningsföretaget Segeås uppgrävning 1951 med skäligen ska fastställas till ett sammanlagt engångsbelopp om 150 000 kronor.

Domstolen finner det lämpligt att Segeås Vattendragsförbund och Vattenråd kan ansvara för att fördela och utbetala ersättningen till skadelidande deltagare förutom sökanden inom i de två dikningsföretagen.

Arbetstid

Sökanden har föreslagit en arbetstid om ett år. Mark- och miljödomstolen anser att den föreslagna arbetstiden är något kort eftersom ny ledning ska anläggas från vattentäkten till Sege å. Tiden bör därför sättas till tre år och beräknas från det att denna dom vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen finner att miljöbalkens regler om oförutsedd skada inte gäller beträffande tillstånd att delvis *ta ur bruk* vattentäkten (tillståndspunkt 1), eftersom det inte är fråga om en vattenverksamhet enligt 11 kap. 2 § miljöbalken. Vid eventuell skada är den skadelidande hänvisad till reglerna i miljöbalken för stämningssmål. Lagstöd saknas sålunda att fastställa någon tid för framställan om ersättning för oförutsedd skada på grund av det tillståndsgivna urbruktagandet.

Tillstånd att *leda bort* uppumpat grundvatten (tillståndspunkterna 2 och 3) är emellertid en vattenverksamhet som omfattas av regelverket för oförutsedd skada. Mark- och miljödomstolen finner att skälig tid inom vilken anspråk kan framställas till mark- och miljödomstolen ska bestämmas till 10 år efter arbetstidens utgång.

Omprövning av tillstånd

Enligt 31 kap. 22 § andra stycket 3 p. miljöbalken ska vid omprövning bestämmas den andel som sökanden är skyldig att utan ersättning avstå från av värdet av den

vattenmängd som omfattas av tillståndet till verksamheten. Mark- och miljödomstolen anser emellertid att det i förevarande mål inte är fråga om tillgodogörande av vatten utan att bortledningen är att betrakta som en skadeförebyggande åtgärd eller skyddsåtgärd varför bestämmelsen om skyldighet att avstå vatten inte är tillämplig.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl för att ändra den tidigare fastställda avgiften för prövning av målet.

Rättegångskostnader

U B har inledningsvis för sin och sina huvudmäns räkning förbehållit sig rätten att komma in med yrkande om ersättning för rättegångskostnader, men hon har inte fullföljt yrkandet. Det ska därför inte prövas.

Svedala kommun har vitsordat övriga yrkade ersättningar oräknat mervärdesskatt. Eftersom dikningsföretagen är skattskyldiga till mervärdesskatt och länsstyrelsen inte yrkat ersättning för sådan skatt, ska ersättningarna beräknas som sökanden vitsordat. Mark- och miljödomstolen finner yrkade belopp skäliga.

Ogillade yrkanden

I fråga om ogillade yrkanden som inte särskilt redovisats ovan anför mark- och miljödomstolen följande. Omprövning av markavvattningsföretag och vattenskyddsområden liksom s.k. importvatten från Sydsvatten AB:s ledningar omfattas inte av ansökningen och har inte heller en sådan direkt anknytning till den att dessa frågor kan prövas inom ramen för detta mål. När det gäller ersättning för framtida skador kan de prövas på sätt angivits under rubriken ”Oförutsedd skada” och ska således inte nu tas upp till prövning. När det förslaget att anlägga utjämningsmagasin så har sökanden gjort detta som ett åtagande för att inte vattenbortledningen ska få oförutsedda konsekvenser för vattenförhållanden nedströms. Det saknas i detta fall skäl att fastställa sökandens åtagande som villkor. Påverkan på det kommunala dagvattenledningsnätet kommer endast att ske under byggnadstiden för den separata ledningen.

Verkställighetsförordnande

Det finns skäl för att meddela verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § miljöbalken.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1
Överklagande senast den 5 juni 2014.

Håkan Nordling

Bertil Norén

I domstolens avgörande har deltagit f.d. lagmannen Håkan Nordling, ordförande, och tekniska rådet Bertil Norén samt de särskilda ledamöterna Kaj Magnusson och Sören Stenqvist.